

Hittestress Check & Advies voor schapen

Periodes van extreem warm weer kunnen we niet voorkomen. Met een goede voorbereiding kunnen we er wel voor zorgen dat de gevolgen voor onze dieren zo beperkt mogelijk blijven. Door adviezen uit de praktijk te combineren met de maat voor de hittestress die dieren ervaren ontstaat een hitteplan voor primaire bedrijven.

Doe de check op www.hittestresscheck.nl en bekijk de adviezen.

Relatieve luchtvochtigheid (%)

	0	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95	100	
40	78	80	81	82	84	85	86	87	89	90	91	92	94	95	96	98	99	100	101	103	104	 Zeer hoog
39	78	79	80	81	83	84	85	86	87	89	90	91	92	94	95	96	97	99	100	101	102	
38	77	78	79	80	82	83	84	85	86	87	89	90	91	92	93	95	96	97	98	99	100	
37	76	77	78	79	81	82	83	84	85	86	87	88	90	91	92	93	94	95	96	97	99	
36	75	76	77	78	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	94	95	96	97	
35	74	75	76	77	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	 Matig tot zwaar
34	74	75	76	77	78	79	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	
33	73	74	75	76	77	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	90	91	
32	72	73	74	75	76	76	77	78	79	80	81	82	83	83	84	85	86	87	88	89	90	
31	71	72	73	74	75	75	76	77	78	79	80	80	81	82	83	84	84	85	86	87	88	
30	70	71	72	73	74	74	75	76	77	77	78	79	80	81	81	82	83	84	84	85	86	 Licht tot matig
29	70	70	71	72	73	73	74	75	75	76	77	78	78	79	80	81	81	82	83	83	84	
28	69	69	70	71	72	72	73	74	74	75	76	76	77	78	78	79	80	80	81	82	82	
27	68	69	69	70	71	71	72	72	73	74	74	75	76	76	77	77	78	79	79	80	81	
26	67	68	68	69	70	70	71	71	72	72	73	74	74	75	75	76	76	77	78	78	79	
25	66	67	67	68	69	69	70	70	71	71	72	72	73	73	74	74	75	75	76	76	77	 Lichte stress
24	66	66	67	67	68	68	68	69	69	70	70	71	71	72	72	73	73	74	74	75	75	
23	65	65	66	66	67	67	67	68	68	69	69	70	70	70	71	71	72	72	73	73	73	
22	64	64	65	65	66	66	66	67	67	67	68	68	69	69	69	70	70	70	71	71	72	
21	63	64	64	64	65	65	65	66	66	66	67	67	67	67	68	68	68	69	69	69	70	
20	62	63	63	63	64	64	64	64	65	65	65	65	66	66	66	67	67	67	67	68	68	 Geen stress
19	62	62	62	62	63	63	63	63	63	64	64	64	64	65	65	65	65	66	66	66	66	
18	61	61	61	61	62	62	62	62	62	62	63	63	63	63	63	64	64	64	64	64	64	
17	60	60	60	60	61	61	61	61	61	61	61	61	62	62	62	62	62	62	62	62	63	
16	59	59	59	59	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	61	61	61	61	
15	58	58	58	58	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59	

De wekelijkse voorspelling per mail ontvangen?

Scan de QR code, schrijf je in en ontvang vanaf april tot september iedere week gratis onze voorspelling direct in je mailbox. Dit geeft je de kans om vroegtijdig actie te ondernemen en hittestress te voorkomen.

www.hittestresscheck.nl is een samenwerking tussen LTO Nederland en Royal GD.

Hittestress Check & Advies voor schapen

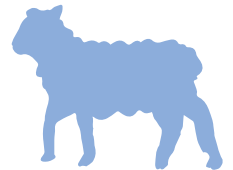
Periodes van extreem warm weer kunnen we niet voorkomen. Met een goede voorbereiding kunnen we er wel voor zorgen dat de gevolgen voor onze dieren zo beperkt mogelijk blijven. Door adviezen uit de praktijk te combineren met de maat voor de hittestress die dieren ervaren ontstaat een hitteplan voor primaire bedrijven.

Doe de check op www.hittestresscheck.nl en bekijk de adviezen.

Adviezen en achtergrondinformatie

De adviezen van het Platform Hittestress die hier zijn weergegeven vormen een toolbox waaruit u een keuze kunt maken. Betrek uw adviseurs bij het maken van een keuze uit de geboden adviezen en de uitwerking daarvan op uw bedrijf. Verschillen tussen rassen, staltypen, productieniveau en (weers) omstandigheden ter plaatse moeten hierbij in ogenschouw worden genomen. De adviezen kennen een opbouw; De adviezen in de categorie 'geen hittestress' zijn altijd van toepassing, bij toename van de THI zijn de andere adviezen aanvullend van toepassing.

Bekijk hieronder de adviezen en achtergrond informatie per mate van hittestress. De hittestresscheck kent de volgende categorieën. Deze zijn herkenbaar aan de volgende kleuren.

Geen stress

Lichte stress

Licht tot matig

Matig tot zwaar

Zeer hoog

Nog geen hittestress (THI <71)

Welke voorbereidingen kunt u treffen?

- **Overleg hittestress inplannen**
U kunt in overleg met relevante adviseurs (dierenarts, voeradviseur, gemeente) in het voorjaar een plan maken waarin de maatregelen zijn opgenomen die u bij oplopende THI kunt nemen op uw bedrijf.
- **Controleer watervoorziening en maak bakken regelmatig schoon**
De wateropname is, zeker op warme dagen cruciaal. Een schaap raakt warmte vooral kwijt via de ademhaling. Daarbij verdampt veel vocht.
- **Vermijd overbezetting**
Bij overbezetting is er niet alleen meer competitie voor water en voer, maar ook het klimaat in de stal heeft te leiden onder een grotere warmteproductie door de dieren. Het wordt in een volle stal sneller warm en vochtig waardoor dieren hun warmte minder goed kwijtraken. (BRON: AGOSTINO SEVI ET AL., 2009)
- **Investeer indien nodig in schaduwmogelijkheden in de wei**
Het plaatsen van schaduwvoorzieningen in de wei kan overleg vergen met gemeente, verpachtende partijen, overige gebruikers van dezelfde weide etc. Door tijdig met hen in overleg te treden voorkomt u barrières op het moment dat er schaduw nodig is. Te denken valt aan permanente beplanting langs de perceelgrenzen of schuilstallen, maar ook tijdelijke maatregelen als het plaatsen van een tent of een platte kar.
- **Investeer indien nodig in extra ventilatiecapaciteit en dakisolatie en/of koeling van het dak van de stal**
In extreme situaties en situaties waar er geen schaduw kan worden gecreëerd kan het beter zijn om de dieren op te stallen. Hierbij moet worden geïnvesteerd in extra ventilatiecapaciteit en/of isolatie/koeling van het dak.
- **Supplementen bestellen**
Overleg met uw adviseurs.
- **Bestel benodigde medicatie, drench- en herkauwpoeders**
Overleg met uw dierenarts.
- **Madenpreventie**
Wanneer het warm is zijn vliegen actiever en is het risico op madeninfecties groter. Preventie kan bestaan uit het scheren

van de dieren en het voorkomen van diarree, maar ook preventieve behandeling met een langwerkend madendodend middel is zeer effectief.

- **Scheer de dieren en scheer bij rammen ook het scrotum.**

(BRON: HERRIG ET AL., 2006; M. MARAI ET.AL.)

Let hierbij wel op verschillen in ras en type bedrijf.

Lichte stress (THI 71 t/m 75)

Welke maatregelen kunt u treffen?

- **Waterbakken vaker controleren en schoonmaken**
Bij warm weer groeien algen en bacteriën sneller, bovendien drinken de dieren meer waardoor de schade potentieel groter is als de waterkwaliteit te wensen overlaat.
- **Schaduw bieden/mogelijkheid om naar binnen te gaan bieden**
- **Supplementeren lijnzaad (21%) kan zinvol zijn**
Overleg met uw adviseur. (BRON: AGOSTINO SEVI & CAROPRESE, 2012)
- **Wanneer dieren op stal staan/zijn opgesteld: schakel extra ventilatoren in**
- **Vantevoren warmteproductie vanuit de pot tegengaan en volume vergroten door eerder te mesten**
Mest fermenteren: komt minder warmte bij vrij, vliegenbestrijding is dan gemakkelijker.

Licht tot matige hittestress (THI 76 t/m 80)

Welke maatregelen kunt u treffen?

- **Opstallen op het warmste deel van de dag, koelere dagdelen naar buiten**
- **Handelingen (vaccinatie, transport, hanteren) zoveel mogelijk beperken en indien noodzakelijk dan op koelere momenten**
- **Als de dieren zijn opgesteld: koeling van het dak aan, extra ventilatie inschakelen**

Matig tot zware hittestress (THI >80)

Welke maatregelen kunt u treffen?

- **Opstallen/schaduw creëren, ventilatie maximaal, sprinklers maximaal**
- **Dieren met rust laten**
- **Omweidingsstrategie aanpassen aan de omstandigheden**
Het is niet wenselijk om schapen op het warmst van de dag een volle pens te laten hebben; de warmte die vrij komt bij fermentatie in combinatie met de hoge buitentemperatuur kan leiden tot ernstige oververhitting. Het verdient daarom de voorkeur om bij het omweiden rekening te houden met het tijdstip; ofwel heel vroeg op de ochtend (5u), ofwel nadat het warmste moment van de dag voorbij is (aan het begin van de avond). De dieren kunnen dan hun pens vol vreten en op een koeler moment fermenteren.

De wekelijkse voorspelling per mail ontvangen?

Scan de QR code, schrijf je in en ontvang vanaf april tot september iedere week gratis onze voorspelling direct in je mailbox. Dit geeft je de kans om vroegtijdig actie te ondernemen en hittestress te voorkomen.

www.hittestresscheck.nl is een samenwerking tussen LTO Nederland en Royal GD.